

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

«ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՄԻ»

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԱՓՈՆՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԼԱՆ

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Արտենիի օբսիդիանների «Բլեք» տեղամասում

2020-2022թթ. երկրաբանահետախուզական

աշխատաքների կատարման

«ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՄԻ» ՍՊԸ-ի տնօրեն

Ս. Հոդմրցյան

ԵՐԵՎԱՆ-2020

Տվյալներ թափոններ առաջացնող կազմակերպության վերաբերյալ

-ընկերությունը՝ «ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՍԻ» ՍՊԸ

-պետական գրանցման համարը՝ 282.110.1048163

-գրանցման ամսաթիվը՝ 2018-11-30

-ՀՎՀՀ-00917416

-գտնվելու վայրը՝ ք. Երևան, Ավան 14 փ. II նրբ. տուն 13

ՀՀ Արագածոտնի մարզի Արտենիի օբսիդիանների «Բլեք» տեղամասի հանքերևակումում երկրաբանահետախուզական աշխատանքները կատարվելու են «Բլեք Սթուուն Օբսի» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության նախաձեռնությամբ ու ֆինանսական միջոցների հաշվին՝ Արագածավան համայնքի կողմից հատկացված 2,5հա տարածքում:

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքներն իրականացվելու են հորատման, նմուշարկման ու փորձնական բացահանքի անցման միջոցով:

Նախատեսվում են կատարել նաև օգտակար հանածոյի լաբորատոր հետազոտություններ, օբսիդիանի որակական հատկությունները որոշելու համար:

Աշխատանքների կատարման ժամանակ լանդշաֆտը էական փոփոխության չի ենթարկվի: Աշխատանքները կկազմակերպվեն բնապահպանական տեսակետից մաքուր, անթափոն արտադրություն ստանալու համար:

Շրջանի աշխարհագրատնտեսական բնութագիրը

«Բլեք» օբսիդիանի տեղամասը գտնվում է ՀՀ Արագածոտնի մարզի Թալինի տարածաշրջանում, Երևան-Գյումրի երկաթգծի Արտենի կայարանից 4կմ հյուսիս: Տեղամասը տեղադրված է Արտենի լեռան հարավ-արևմտյան լանջի 1350-1380մ բարձրությունների վրա:

Մոտակա բնակավայրերն են Կանչ գյուղն է, որը գտնվում է 5.0կմ հեռավորության վրա: Մոտակա Արտենի երկաթգծի կայարանը գտնվում է Երևանից 90կմ հեռավորության վրա:

Օրոգրաֆիական տեսակետից տեղամասի հարակից տարածքը ներկայացնում է անտառազուրկ լեռնային շրջան, բնորոշ բլրային ռելիեֆով և սակավ խոտաբուսական ծածկով: Բարձրությունները ամբողջապես ներկայացված են հրաբխային տուֆերով և տարակազմ լավաներով, հաճախ են հանդիպում նաև հրաբխային խարամային կոներ: Շրջանում տիրապետող բարձրությունն է Արտենի լեռը (2047մ):

Շրջանում բնական ջրային ցանցը թույլ է զարգացած ապարների բարձր ջրաթափանցելիության և տեղումների սակավության պատճառով: Այն հիմնականում ներկայացված է սելավային հոսքերի հեղեղատներով, որոնք ունեն սեզոնային բնույթ: Տեղամասից արևմուտք անցնում է Մաստարա սելավատարը, որը հարավ-արևելյան հոսքով Արտենի կայարանի մոտակայքով ձգվում է դեպի Արարատյան դաշտավայրին հարող ցածրադիր մասերը:

Շրջանում գործում է Իրինդ-Արտենի խմելու ջրատարը: Ոռոգման նպատակով կառուցված է Թալինի ջրանցքը:

Շրջանը էլեկտրաէներգիայով մատակարարվում է հանրապետական միացյալ էներգահամակարգից, ապահովված է քարագործ բանվորական և ինժեներատեխնիկական կադրերով:

Տարածաշրջանում հիմնականում զարգացած է անասնապահությունը և մասամբ այգեգործությունը:

Արդյունաբերական ձեռնարկություններից շրջանում գործում են Արագածի երկաթբետոնյա իրերի գործարանը, Կարմրաշենի տուֆի հանքավայրը և մասամբ Արագածի պեռլիտի գործարանը իր շահագործվող քարհանքով և այլն, ինչպես նաև գյուղատնտեսական մթերքների վերամշակման մանր ձեռնարկություններ:

Շրջանի կլիման չոր մայրցամաքային է, խստաշունչ ձյունառատ, բայց կարճատև ձմեռով և զով ամառով: Ձմռան օդի ջերմաստիճանը հասնում է մինչև -25°C (հունվար), իսկ ամռանը $+21^{\circ}\text{C}$: Մթնոլորտային տեղումների տարեկան միջին քանակը չի գերազանցում 450 մմ-ը:

Շրջանում հայտնի են տուֆի, պեմզայի, պեռլիտի, հրաբխային խարամի խոշոր պաշարներով շահագործվող մի շարք հանքավայրեր, որոնց հենքի վրա նախկինում զարգացել էր շինանյութերի տարածաշրջանային տնտեսական նշանակություն ունեցող արդյունաբերություն: Այդ պատենցյալը ներկայումս թերի է օգտագործվում:

Հետախուզվելիք տեղամասն անտառազուրկ է, հողաբուսական շերտի հզորությ. ունը կազմում է 20սմ, բուսական ու կենդանական հազվագյուտ և անհետացող տեսակները բացակայում են:

Տեղամասում և դրա հարակից տարածքներում գեոդինամիկ երևույթներ չեն արձանագրվել :

Երկրաբանահետախուզական աշխատանքները կատարվելու են ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունից ուսումնասիրության թույլտվություն ստանալուց հետո:

«Բլեք» տեղամասը սահմանափակվում է հետևյալ կոորդինատներով՝

Քանի որ, մարքշեյդերային ծառայության կողմից տրամադրված կոորդինատների ցանկում երկրորդ և երրորդ կետերի միջև տարբերությունը կազմում է 1.3 սմ-X 7.5 սմ – Y, ապա երկրորդ կետի կոորդինատը անտեսվել է.

1942թ. համակարգով

ARM WQS-84 համակարգով

1. $x=4467758.84$ $y=8395404.47$	1. $x=4467751.84$ $y=8395302.47$
2. $x=4467868.00$ $y=8395383.00$	2. $x=4467861.00$ $y=8395281.00$
3. $x=4467968.11$ $y=8395493.96$	3. $x=4467961.11$ $y=8395391.96$
4. $x=4467683.32$ $y=8395542.91$	4. $x=4467676.32$ $y=8395440.91$

Ուսումնասիրվող շրջանը գտնվում է Հայաստանի կենտրոնական հրաբխային գոտու Արագածի բլուկի սահմաններում՝ Արագածի հրաբխային զանգվածի արևմտյան լանջի սարավանդային մասում, որը կազմված է նեոգենի ու չորրորդականի հրաբխային առաջացումներով և մասամբ վերին չորրորդականի ու ժամանակակից նստվածքներով.

Շրջանի տեկտոնական կառուցվածքում մասնակցում են 2 հիմնական խոշոր կառուցվածքային հարկեր, որոնց միջև նկատվում է կտրուկ տեկտոնական անհամաձայնություն:

Ստորին տեկտոնական հարկը ներկայացված է Արագածի հրաբխային զանգվածի հիմքը կազմող մինչպլիոցենյան ծալքավորված կոմպլեքսով, որի տարբեր հորիզոնների վրա համարյա հորիզոնական տեղադրված են վերին կոմպլեքսի պլիոցեն-ստորին չորրորդական հասակի հրաբխային առաջացումները՝ տարբեր կազմի լավաները, տուֆերը, տուֆափշրաքարերը, ինչպես նաև լճային, լճագետային նստվածքները:

Հանքավայրի շրջանում մերկացող ամենահին առաջացումները ըստ Վ.Մ.Ամարյանի պլիոցենի հրաբխային ապարներն են, ներկայացված Ողջաբերդի (ստորին պլիոցեն) և Արագածի (վերին պլիոցեն) շերտախմբերով:

Ողջաբերդի շերտախմբի ապարների ստորին ենթաշերտը ներկայացված է տուֆաբեկչիաներով, տուֆակոնգլոմերատներով, որոնք հերթափոխվում են անդեզիտների, կավերի և ավազների հետ: Կտրվածքով դեպի վեր տեղադրված են նույն շերտախմբի վերին ենթաշերտի լիպարիտները, ռիոլիտները, պեռլիտները և օբսիդիանները: Վերջիններս տարածված են Արտենի լեռան լանջերին և աշխատանքների շրջանում ունեն ամենալայն մակերեսային տարածումը, որոնց հետ էլ գենետիկորեն կապված է հետախուզված Սևքար տեղամասի օբսիդիանների օգտակար հաստվածքը:

Արագածի շերտախմբի անդեզիտաբազալտների և անդեզիտների հոսքերը տարածված են շրջանի կենտրոնական և հարավային մասերում: Բառոժ և Ներքին Թալին գյուղերի հատվածում դրանց հզորությունը հասնում է 15-18 մ:

Չորրորդականի ընթացքում հետախուզված տեղամասի շրջանում շարունակվել է հրաբխային ակտիվ գործունեությունը: Ստորին չորրորդականը ներկայացված է անդեզիտային և անդեզիտադացիտային կազմի հզոր լավային ծածկոցով, որը գրավում է ընդարձակ տարածք (250-300 կմ²) Արագած լեռան արևմտյան ստորոտում, ձգվելով Վերին Թալինից մինչև Արագած և Անի կայարանների շրջանը, զբաղեցնելով երկաթգծի արևելյան լանջերը: Ծածկոցի վերին մասում դրանք մուգ մոխրագույնից մինչև սև գույնի են, դեպի ներքև անցնելով մոխրագույնի ու բաց մոխրագույնի հաճախ կապտականաչավուն և երբեմն կարմրավուն երանգներով: Անդեզիտադացիտների ծածկոցի հզորությունը տատանվում է 50-ից-150մ:

Միջին չորրորդականի կտրվածքի հիմքում հիմնականում Արթիկի տիպի հրաբխային տուֆերն են, որոնք առանձին տեղերում անցնում են պեմզաների: Կտրվածքով դեպի վեր տեղադրված են դացիտների ու անդեզիտադացիտների լավային հոսքերը: Վերջիններս և հրաբխային տուֆերը համատարած ծածկոցների և առանձին անկանոն ձևի տուֆակուտակների և լեզվակների ձևով ծածկում են ստորին չորրորդականի անդեզիտների և անդեզիտադացիտների հողմնահաված և մասամբ լվացված մակերեսները, լցնելով հին ռելիեֆի ցածրադիր մասերը: Միջին չորրորդականի ապարների հզորությունը հասնում է 10-15մ:

Վերին չորրորդականի և ժամանակակից առաջացումները ներկայացված են հիմնականում լճային, լճա-ալյուվիալ, ալյուվիալ-պրոլյուվիալ և դելյուվիալ նստվածքներով կավեր, կավավազներ, կոպճաավազներ և այլն:

Դրանք շրջանում ունեն սահմանափակ տարածում և ոչ մեծ հզորություն (0,1մ-ից 1-2մ) և միայն Արտենի լեռան ստորոտներում այն հասնում է մինչև 8-10 մ, իսկ

հետախուզված տարածքում դրանց հզորությունը տատանվում է 0.2 մ-ից մինչև 0.8 մ սահմաններում:

Թափոնների օբյեկտի տեղադիրքի և սահմանների նկարարությունը

Թափոնները մարդու կենսագործունեության պրոցեսի ու նրա տնտեսական գործունեության ընթացքում առաջացող նյութերը կամ իրերն են, որոնք ֆիզիկական կամ բարոյական մաշվածության արդյունքում, ամբողջովին կամ մասամբ կորցրել են իրենց սպառողական հատկանիշները, ու այդպիսով դառնում են անպետք:

Ընդերքօգտագործման թափոնների օբյեկտը տարածք է, տեղ, ներառյալ ցանկացած պատվար կամ որևէ այլ կառույց (ներառյալ պոչամբարները), որը նախատեսված է տարածքն իր մեջ պարունակելու, սահմանափակելու կամ այլ կերպ որպես հենարան պահելու նպատակով, որտեղ հավաքվում, կուտակվում, պահվում, հեռացվում, վնասագերծվում, տեղադրվում կամ թաղվում են ընդերքօգտագործման թափոնները (պինդ, հեղուկ կամ կիսահեղուկ վիճակում): Այն սահմանվում է համաձայն ՀՀ Ընդերքի մասին օրենսգրքի հոդված 3-ի 1-ին մասի 38-րդ կետի:

Ընդերքօգտագործման թափոնների օբյեկտ չեն հանդիսանում այն տարածքները (ներառյալ փորված հորերը), որտեղ ընդերքօգտագործման թափոնները տեղափոխվել են օգտակար հանածոյի արդյունահանումից հետո՝ վերականգնման կամ շինարարական նպատակներով ու դրանց հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Թափոնների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

Ելնելով վերոշարադրյալից, «ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՍԻ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերության կողմից ՀՀ Արագածոտնի մարզի Արտենիի օբսիդիանների «Բլեք» տեղամասի հանքաերևակումում երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ժամանակ թափոնների օբյեկտի ստեղծում չի նախատեսվում:

Թափոնների բնութագում

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ժամանակ առաջանում են 4 տիպի թափոններ.

1) Մակաբացման ապարներ (67.2մ³), որոնք ներկայացված են դելյուվիալ առաջացումներով: Նկարագրված ապարներն իներտ են, ոչ վտանգավոր, չեն

ենթարկվում էական ֆիզիկական, քիմիական կամ կենսաբանական վերափոխումների ու, հետևաբար, շրջակա միջավայրի և մարդկանց առողջության վրա ազդեցություն չեն ունենալու:

Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի հոկտեմբերի 26-ի N342-Ն և 2015 թվականի օգոստոսի 20-ի N244-Ն հրամանների՝ բաց եղանակով օգտակար հանածոների արդյունահանումից առաջացած ժայռային մակաբացման ապարները հաշվառվել են 34000110 01 99 5 ծածկագրով, իսկ փխրուն մակաբացման ապարները՝ 34000120 01 99 5 ծածկագրով: Դրանք դասվել են վտանգավորության 5-րդ դասին, այսինքն՝ ոչ վտանգավոր ընդերքօգտագործման թափոններ են:

2) Հորատման թագիկների թափոններ (10 հատ), որոնք առաջանում են հորատման ընթացքում թագազլիկների կարծր համաձուլվածքային հատվածի մաշվելու արդյունքում:

Հորատման թագիկների թափոնները բարձր ամրությամբ օժտված պողպատե ձուլվածքից կազմված իներտ մնացորդներ են:

ՀՀ բնապահպանության նախարարի 25.12.2006թ. №430-Ն հրամանի հավելվածի ցանկում հորատման արդյունքում առաջացած հորատման թագիկների թափոններ հաշվառված չեն:

Ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկում (ՀՀ բնապահպանության նախարարի 2006 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 430-Ն հրամանի Հավելված) նշված թափոնների տեսակներից հորատման թագիկների մնացորդները կարող են վերագրվել «Չտեսակավորված պողպատ պարունակող թափոններ (այդ թվում՝ պողպատի փոշի)» տեսակին, դասիչ՝ 35120111 01 00 4:

Հորատումը ու դրա հետ փոխկապակցված բոլոր աշխատանքներն իրականացվելու են մասնագիտացված կազմակերպության կողմից, պայմանագրային հիմունքներով, այդ իսկ պատճառով «ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՄԻ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը հորատման թագիկների թափոնների կառավարում չի նախատեսում, քանի որ հորատող կազմակերպությունը աշխատանքների ավարտից հետո իր հետ կտեղափոխի առաջացած անպետք թագիկները:

3) Ներքին այրման շարժիչների օգտագործված յուղերը, որոնք պատկանում են «Բանեցված շարժիչների յուղերի թափոններ» տեսակին, վտանգավորության 3-րդ դասին, ծածկագիր՝ 54100201 02 03 3 (մոտ 5 լիտր) : Աշխատանքների իրականացման արդյունքում առաջացած նավթամթերքն ու քսայուղերը կտեղափոխվեն ընկերության բազա հետագա ուտիլիզացնան համար:

Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 25.12.2006թ. №430-Ն հրամանի հավելվածի՝ այս թափոնները դասվել են վտանգավորության 3-րդ դասին:

4) Կենցաղային աղբ (օրեկան առավելագույնը 7կգ): Այս տեսակին են պատկանու թուղթը, տեքստիլը, պլաստմասսան, տարատեսակ փաթեթավորման պարագաները, հեղուկների պահպանման համար նախատեսված տարաները, ռետինը, լավսանը, սինթետիկ այլ պոլիմերները, լվացող ու մաքրող նյութերը, ներկերը, որոնք բոլորն էլ արտազատում են մարդու և շրջակա միջավայրի համար վտանգավոր նյութեր և այլն:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ժամանակ առաջացած թափոնները (հիմնականում սննդի մնացորդներ, թուղթ, պլաստմասայե շշեր) կտեղափոխվեն մոտակա աղբահավաք կետեր, որտեղից պարբերաբար համայնքի Կոմունալ ծառայության կողմից կտեղափոխվեն շրջանի աղբավայր: Հետևաբար, այս թափոնները շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա որևէ բացասական ազդեցություն չեն ունենալու:

Կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբը (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի) պատկանում է վտանգավորության 4-րդ դասին, ծածկագիր՝ 9120040001004:

Հորատումը ու դրա հետ փոխկապակցված բոլոր աշխատանքներն իրականացվելու են մասնագիտացված կազմակերպության կողմից, պայմանագրային հիմունքներով, այդ իսկ պատճառով «ԲԼԵՔ ՍԹՈՈՒՆ ՕԲՄԻ» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը հորատման թագիկների թափոնների կառավարում չի նախատեսում, քանի որ հորատող կազմակերպությունը աշխատանքների ավարտից հետո իր հետ կտեղափոխի առաջացած անպետք թագիկները:

1) Նավթամթերքների ու քսայուղերի մնացորդներ, որոնք օգտագործվել են հորատման տեխնոլոգիական ցիկլում: Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ժամանակ կիրառվող նավթամթերքն ու քսայուղերը նախատեսվում է պահեստավորել հատուկ տակառներում կամ կոնտեյներներում՝ մեկուսացված հարթակների վրա: Աշխատանքների իրականացման արդյունքում առաջացած նավթամթերքն ու քսայուղերը կտեղափոխվեն ընկերության բազա հետագա ուտիլիզացման համար:

Համաձայն ՀՀ բնապահպանության նախարարի 25.12.2006թ. №430-Ն հրամանի հավելվածի՝ քսայուղերը դասվում են վտանգավորության 4-րդ դասին, իսկ սպառողական հատկությունները կորցրած յուղերը՝ վտանգավորության 3-րդ դասին:

2) Կենցաղային աղբ: Այս տեսակին են պատկանում թուղթը, տեքստիլը, պլաստմասսան, տարատեսակ փաթեթավորման պարագաները, հեղուկների պահպանման համար նախատեսված տարաները, ռետինը, լավսանը, սինթետիկ այլ պոլիմերները, լվացող ու մաքրող նյութերը, ներկերը, որոնք բոլորն էլ արտագատում են մարդու և շրջակա միջավայրի համար վտանգավոր նյութեր և այլն:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների իրականացման ժամանակ առաջացած թափոնները (հիմնականում սննդի մնացորդներ, թուղթ, պլաստմասայե շշեր) կտեղափոխվեն մոտակա աղբահավաք կետեր, որտեղից պարբերաբար համայնքի Կոմունալ ծառայության կողմից կտեղափոխվեն շրջանի աղբավայր: Հետևաբար, այս թափոնները շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա որևէ բացասական ազդեցություն չեն ունենալու:

Կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբը (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի) պատկանում է վտանգավորության 4-րդ դասին, ծածկագիր՝ 9120040001004:

**Արտակարգ իրավիճակների առաջացման հնարավորություն, դրա
հետևանքների տեղայնացման և վերացման միջոցառումների մասին
տեղեկություններ**

Արտակարգ իրավիճակների գործողությունների պլան ծրագրով չի նախատեսվում: Տեղամասը տեղադրված է Արտենի լեռան հարավ-արևմտյան լանջի 1350-1380մ բարձրությունների վրա: Երկրաբանական ուսումնասիրության

աշխատանքների մեթոդաբանության ու ծավալների մշակման ժամանակ հաշվի են առնվել գեոդինամիկ երևույթների մասին տեղեկությունները, համաձայն որի, ինչպես արդեն նշվել է, տեղամասի ու դրա հարակից տարածքներում սողանքային երևույթներ, փլուզումներ, քարաթափեր չեն արձանագրվել:

Սողանքային երևույթներ հայցվող տարածքներում չեն արձանագրվել: Համաձայն Հայաստանում սողանքների տեխնիկական տեղեկագրի (Միջազգային համագործակցության Ճապոնական գործակալություն, ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն, 2005) ամենամոտ սողանքային մարմինը քարտեզագրվել է ավելի քան 24կմ հեռավորության վրա՝ Գառնահովիտ գյուղի մոտակայքում:

Նոր ճանապարհների կառուցում կամ նորոգում է նախատեսվում:

Երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքները լինելու են կարճատև: Հորատման աշխատանքների ժամանակ առաջացած լեռնային զանգվածը նախատեսվում է կարճաժամկետ ժամանակով պահեստավորել անմիջապես հորատանքների անմիջական հարևանությամբ այնպես, որ դրանք չթողնեն որևէ բացասական ազդեցություն շրջակա միջավայրի վրա:

Ամփոփելով շարադրյալը, կարելի է փաստել, որ ծրագրավորվող երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների արդյունքում տեղամասի տարածքում արտակարգ իրավիճակների առաջացման վտանգը գրոյական է:

Թափոնների հնարավոր բացասական ազդեցությունը շրջակա միջավայրի և մարդկանց առողջության վրա, ինչպես նաև դրանց կանխարգելման ու մեղմացման միջոցառումները

Թափոնների ազդեցությունը շրջակա միջավայրի ու մարդկանց առողջության վրա լինելու է գրեթե գրոյական, քանի որ թափոններ չեն առաջանալու :

Շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման կամ մեղմացման միջոցառումներից նախատեսվում է միայն ռեկուլտիվացիա, որի ընթացքում կատարվելու է հետախուզաառուների և հորատահարթակների տարածքի մակերեսի վերականգնում: Հողաբուսածածկի շերտը վերականգնվում է 0.2մ խորության վրա: Աշխատանքները կատարվելու են ձեռքով, առանց մեխանիզմների կիրառման :

Վերականգնման ենթակա փորվածքների ընդհանուր մակերեսը կազմում է. $(240մ^2 + 96մ^2) = 336մ^2$:

**Թափոնների օբյեկտում և հարակից տարածքներում շրջակա միջավայրի
մոնիթորինգի ծրագիրը**

Տեղամասում թափոնների օբյեկտի կառուցում չի նախատեսվում, հետևաբար տեղամասում ու հարակից տարածքներում մոնիթորինգ չի իրականացվելու:

**Թափոնների կառավարման համար անհրաժեշտ ֆինանսական և
տեխնիկական կարողությունների ու միջոցների մասին տեղեկություններ**

Ինչպես արդեն նշվել է, երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ժամանակ հորատահրապարակների կառուցումից առաջացած լեռնային զանգվածը հորատման աշխատանքների ավարտից հետո օգտագործվելու է հողերի ռեկուլտիվացիայի համար:

Երկրաբանական ուսումնասիրության ժամանակ խախտված հողերի վերականգնման աշխատանքները կատարվելու են ձեռքով, առանց տրանսպորտային ծախսերի, որը լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ չի պահանջի, իսկ մնացած աշխատանքների համար անհրաժեշտ ֆինանսական միջոցները ներկայացված են ընկերության կողմից կազմված երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների ծրագրում, որտեղ ռեկուլտիվացիոն աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ գումարը կազմում է 150.0հազ.դրամ:

Տվյալ գումարը ընկերության կողմից հատկացվելու է շրջակա միջավայրի պահպանության դրամագլխին՝ ՀՀ կառավարության 21.10.2021թ. №1733-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի համաձայն: